

Foreningerne, har Statskassen i Løbet af disse 9 Aar ydet ca. 249,000 Kr. til disse 2 Husmandsforeninger. Naar man dernæst ser hen til den rivende Fremgang, disse Foreninger have havt, idet det sidste Aars Regnskaber vise, at der nu i dem er 22,400 Interessenter og optaget Laan til et Beløb af 26,6 Mill. Kr., saa maa man erkende, at det var ikke saa galt, at man i 1880 forudsatte, at man kom de 100,000 Husmænd til Hjælp i denne Retning, og at man kunde være sikker paa, at Foreningerne vilde blive benyttede i meget stor Udstrækning. Nu stilles her det Spørgsmaal, om man ikke kunde give Husmændene en hyderligere Hjælp end den, man gif til i 1880, og dette Spørgsmaal fortjener jo den alvorligste Overveelse. Man kan ganske vist sige som saa, at da de 2 Foreninger konverterede deres Laan, gjorde de en god Forretning, det kan ikke negtes, men man maa ogsaa se hen til, at Staten konverterede først sin Gjæld, og at Finantsministeren da udtalte i dette Thing, at han vilde faae en aarlig Besparelse for Statskassen af 640,500 Kr. Nu kunde man nok stille det Spørgsmaal til den høitærede Finantsminister, om han ikke mener, at et Aars Rentebesparelse for Staten kan ydes til Husmandskreditforeningerne, som konverterede for at betale deres Gjæld. Man kunde ogsaa, tror jeg, nok hjælpe dem paa andre Maader. Der er her i Landet 11 Kreditforeninger, forsaavidt man regner Landmandsbankens Hypothekafdeling med, og disse have alle med Undtagelse af disse her omtalte tvende Foreninger Lov til paa Generalforsamliger selv at vedtage Statutforandringer, selvstændig med Indenrigsministerens Samtykke, og ville saaledes kunne forlænge deres Amortisationstid. De to Husmandskreditforeninger have ikke Lov dertil, fordi det i Loven af 1880 § 4 h er flaaet fast, at Afdragstiden skal være 45 Aar. Nu kunde der jo være Spørgsmaal om at forlænge Afdragstiden for dem, f. Ex. med 5 Aar eller noget lignende, og lægge de 10 Terminers Ydelse over i den anden Ende. Interessenterne i den jydsk Husmandskreditforening maa endnu i 17 Terminer betale $5\frac{1}{5}$ pCt. aarlig Rente og Amortisation; det er en lang Tid for disse Interessenter, og det kan ikke negtes, at $5\frac{1}{5}$ pCt. Rente og Amortisationsydelse er ikke Lidt i vor Tid. Det forekommer mig derfor at fortjene den alvorligste Overveelse, om det ikke var muligt at forhøje Statstilskudet, der for Tiden er ca. 27,000 Kr. om Aaret, og hjælpe dem paa den Maade, eller om man ikke kunde forlænge Amortisationstiden ud over 45 Aar

og hjælpe dem paa den Maade, og endelig om der ikke kunde tages Noget af Reservecfondene. Den jydsk Forenings Reservecfond er 562,800 Kr., og Distrikternes 124,600 Kr., den første er 2,66 pCt., den sidste 2,36 pCt. af Restgjælden, og da, saavidt jeg mindes, Reservecfondens Minimum ifølge Statutterne skal være 1 pCt., kunde der nok tages en halv eller en hel pCt. af Reservecfonden. Paa en af disse 3 Maader har jeg tænkt mig at man maaste kunne hjælpe disse over 20,000 Husmænd ud over deres Vanskeligheder. Vi have jo set, at andre Kreditforeninger have kunnet konvertere ved at forlænge Afdragstiden, ved at tage Noget af deres Reservecfonds og ved at optage Laan. Man kan nok indvende, at de, der siden 1885 have optaget Laan, have i Grunden staaet sig godt derved, thi de have faaet deres Obligationer til pari, ja til en Kurs af 102 og vel endog derover, og naar man ser hen til de Laan, der vare tagne indtil 1885, da Kursen altsaa har varieret fra 94½ op til pari, til 100, ser man, at der er taget Laan til et Beløb af indtil 15 Mill. under pari og 9,2 Mill. til over pari; men det forekommer mig, at det vilde ikke være saa vanskeligt en Sag for disse Foreningers Bestyrelser at lempe det saaledes, at Hjælpen kom dem til Gode, som egentlig havde haft disse Kurstab; jeg kan ikke skjønne, at der kan være Noget til Hindrer derfor. Man kan nok sige, at den Hjælp, Staten har ydet dem, er i Grunden saa stor og har været dem til saa god Nytte, at der ikke vil være nogen Mening i hyderligere at give dem Gave fra Statskassen, og jeg skal ikke negte, at der kan være nogen Mening i disse Ord, men vi ere jo i dette Thing ikke bange for at yde Gaver i adskillige andre Retninger. Saa snart der kommer Forslag om høiere Pension for Embedsmænds Enter og Dignende, have vi altid været meget redebon til at give saadanne Gaver, og ser man hen til f. Ex. Embedsmændenes Dyr-tidstillæg, saavidt jeg erindrer $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. om Aaret, som gives, uagtet vi sandelig ikke længere have Dyrtid, gives det, ikke ifølge Lov, men for at opfylde et Billighedskrav, saa at det ogsaa er en Slags Gave. Ser man paa Statsregnskaberne, vil man finde der, at der ydes aarlige Tilskud af c. 150,000 Kr. til at dække det kgl. Theaters Underskud, og man kunde saaledes oplede paa Finantsloven adskillige Poster. Jeg skal imidlertid ikke indlade mig videre derpaa her, men kun endnu nævne, at der i Løbet af de sidste 7—8 Aar er givet mellem 2 og 300,000 Kr. til Opførelse af tekniske Skoler i Provinsbyerne. Ses der hen til alle de Bevillinger,